

ENTREVISTA

Ramsey Campbell / Jaume Balagueró

Escriptor / cineasta

Una unió terrorífica

JORDI SALVAT

El jove director Jaume Balagueró ha debutat amb 'Els sense nom', un 'thriller' psicològic basat en la novel·la homònima del britànic Ramsey Campbell, tota una eminència de la literatura de gènere. Reunits per l'AVUI, tots dos autors van analitzar el resultat de la seva unió. A la foto Balagueró i Campbell amb l'actor Tristán Ulloa

PIPO FERNANDEZ

J.S. Malgrat que la pel·lícula (*Els sense nom*) està basada en la novel·la (*The Nameless*), escrita a finals dels anys seixanta, no van entrar en contacte per tal d'intercanviar opinions.

J.B. No, no ens coneixíem. De totes maneres, com a fan del gènere de terror en general, jo sempre m'he dedicat a llegir novel·les del Ramsey Campbell. Des de la meua adolescència, ell és un dels autors que més m'han cridat l'atenció. Però era tan sols un mite, un paio que feia contes aterridors. Amb el temps em vaig adonar que també es tractava d'un dels grans noms de la literatura de terror a tot el món. Aleshores, de mica en mica, vaig començar a llegir la majoria de les seves novel·les, fins que un dia vaig trobar *Els sense nom* i vaig quedar fascinat.

J.S. Era estrany que no l'haguessin adaptat mai al cinema.

J.B. Jo pensava que alguna vegada ho havien fet. Hi ha altres autors més secundaris, com Dean R. Koontz, que sí que s'han adaptat.

R.C. Jo creia que era perquè sóc massa literari, o perquè em detinc massa en la prosa, o potser perquè sóc molt psicològic... No ho sé, sempre he cregut que hi havia una raó d'aquest tipus. Però per altra banda, com que sóc un gran aficionat al cinema, també sé que hi ha molta influència de la pantalla en les meves històries.

J.B. Suposo que és veritat que són trames més denses que les d'altres autors. Són atmosfèriques, i les descripcions serveixen per crear efectes. A mi,

una cosa que m'agrada molt de les seves novel·les –i que he intentat traslladar a la pel·lícula– és que converteix els espais, les ciutats, les cases, fins i tot el clima, en personatges de la història.

J.S. En algun moment, ¿va témer que un cineasta no sabés adaptar la seva novel·la?

R.C. No, no. A més a més, ara he vist que es pot fer molt bé. El que més m'ha agradat és que ha agafat edificis autèntics, abandonats, i els ha convertit en elements de terror en estat pur.

J.S. ¿I el fet que estigui situada a Barcelona?

J.B. A mi no em sembla gaire important. Jo volia situar-la en una ciutat hipotètica, en un espai arquitectònic fred, una mica decadent. D'alguna manera, Ramsey situa les seves novel·les en llocs molt concrets, com Liverpool i Londres, i per això jo vaig optar per despersonalitzar. Vaig pensar que seria bonic que l'espai tampoc tingués nom.

R.C. El terror de les grans ciutats és universal.

J.B. Però vostè sí que utilitza llocs concrets amb noms concrets.

R.C. Sí, perquè en la prosa has d'evocar els llocs donant moltíssims detalls. En canvi, en el cinema, estàs en el mateix espai. Només necessites veure'l, no saber com es diu.

J.B. La prosa el que et permet també és distorsionar, i això és una cosa que vostè també fa. Converteix els espais en una cosa absolutament fantasmagòrica només a partir de descripcions. I, és clar, això

en el cinema és més complicat. Jugues amb elements molt gràfics i si vols crear un efecte d'aquest tipus has d'utilitzar altres coses, com ara el so i certs moviments de la càmera.

J.S. El que sí que sembla és que l'objectiu principal de tots dos és fer que el lector/espectador tingui por. ¿El més important és fer passar una mala estona?

R.C. Però no és que jo em digui: "Escriuré per espantar la gent". Més aviat és tot al contrari, el que faig és mostrar les coses que m'espanten a mi. Transmeto les meves pors al lector, com si fos una mena de teràpia.

En el cas específic de *The Nameless*, era perquè jo acabava de ser pare per primera vegada. La meua filla tenia només tres anys i no paraven de passar-me pel cap totes les amenaces que hi havia al seu voltant. Així que el llibre és en definitiva el conjunt de temors que pot tenir un pare respecte als perills que hi ha al voltant del seu fill. És com el dimoni reencarnat en tots aquests aspectes.

J.B. Jo recordo alguns dels passatges més aterridors que he llegit de Ramsey com uns dels moments en què més por he passat mai. Hi ha un llibre, *Obsession*, que té alguns moments esgarrifosos. Hi ha un nen al pis de baix i la seva àvia al de dalt, aleshores ella sent un soroll... Sé que la por és una cosa molt subjectiva. Però per això mateix crec que Ramsey toca les teclades que a mi personalment em produeixen angoixa.

R.C. *Obsession* girava al voltant de quatre adolescents que creuen que tenen uns problemes terribles a les seves vides i que tenen l'oportunitat de rebre una ajuda sobrenatural. Però per fer-ho han de prometre renunciar a alguna cosa. Aleshores, es compleixen els seus desitjos però al cap de vint-i-cinc anys han de pagar un preu. El que representa el llibre és el canvi de valors que experimenten les persones al llarg del temps.

J.B. Ahir estàvem parlant de la possibilitat de portar aquest títol al cinema.

R.C. No m'importaria.

J.B. En el futur, és probable que tornem a treballar junts, però més directament. No seria tan sols agafar una novel·la seva i adaptar-la.

J.S. Tornant al tema d'*Obsession*, ¿les relacions entre pares i fills són una constant que es repeteix a la seva obra?

R.C. Hi ha una novel·la, *La influència*, que gira al voltant d'una nena de deu anys que està posseïda per l'esperit de la seva tia àvia. Un altre es diu *Nazareth Hill*, que encara no està editat a Espanya, que tracta sobre una adolescent que viu amb el seu pare en un edifici encantat. La història té lloc quan el pare es comença a obsessionar per obtenir el control sobre la seva filla i frenar-la a mesura que es va fent gran. És una mena de trilogia que té a veure amb la meua pròpia experiència.

J.S. Res a veure amb l'experiència de Jaume Balagueró.

J.B. No, és clar. De tota manera, jo crec que la imatge de la

pèrdua d'una filla és una cosa universal. Encara que no en tingui, ho puc entendre. Evidentment, també puc perdre altres éssers estimats. Per altra banda, hi ha una cosa que veig en moltes de les obres de Ramsey, que és el concepte de personatges que estan absolutament atrets per la maldat i que hi creuen com una mena de camí cap a algun lloc. A *The Nameless*, a *El paràsit*, a *El muñeco que se comió a su madre...* Aquest flirteig amb la maldat és inquietant.

R.C. Però no són coses que me les inventi, sinó que són a la realitat. Vivint al segle XX, seria difícil no llegir sobre això.

J.S. És curiós: pel que diuen, sembla que els escriptors prenguin la seva referència de la realitat, i que els cineastes vagin a buscar-la en les obres literàries. ¿És cert?

J.B. No ho crec. Jo també penso que els elements malignes estan sobretot a la vida i que després es reflecteixen a la literatura, al cinema i al còmic. El problema està a la vida mateixa. Sovint ens diuen que parlem de la maldat perquè ens agrada. Doncs no, jo sempre dic que faig pel·lícules sobre gent que fa coses horribles perquè precisament no m'agraden. Al meu treball hi ha violència perquè em provoca terror, tant que necessito parlar-ne. Em paralitza, i una manera d'intentar entendre-la és parlar-ne.

R.C. En el meu cas també hi ha la capacitat de generar violència com una cosa que em fa por, més que la violència dels altres. Crec que tots els éssers humans són capaços de comportar-se seguint l'ús de la força. En el meu cas, sóc conscient d'això i em preocupa.

J.B. Molts actes violents estan en la pròpia naturalesa humana. Tots ho sabem. Llegim coses sobre psicòpates i ho veiem com una cosa molt llunyana, però sempre hi ha una part de realitat de la qual no podem fugir.

R.C. Quan jo escric sobre assassins intento entrar dins del personatge per tal de veure quina és la seva perspectiva de les coses.

J.B. I això només és possible perquè en el fons tots els assassins estan fets de comportaments humans. No són monstres, sinó que actuen guiats per elements trets del més profund de la nostra naturalesa. Potser nosaltres els sabem controlar, però estan dins de tothom. Això és el que fa por.

▶ ▶ ▶